

Rebrca – Teden mladih umetnikov poteka letos v dveh izmenah z nad sto otroki

8-9

Manolo Wrolich – študira v ZDA in je univerzitetni prvak ZDA v cestnem kolesarstvu

18-19

12-13

FOTO: DAMJAN SMREČNIK

Udarec na kulturo spominjanja

O policijski raciji na Peršmanovi domačiji

KOMENTAR

DAMIJAN SMREČNIK
UREDNIKAli niso vedeli,
kje so?

Minulo nedeljo sem bil ravno na poti na kosilo, ko sem približno ob 12. uri prejel informacijo, da se je policija pripeljala na Peršmanovo domačijo in tam izvaja racijo med udeleženkami in udeleženci antifašističnega tabora. Za pojasnilo: gre za srečanje mladih aktivistov, večinoma iz Avstrije, ki nekaj dni preživijo skupaj in prisluhnejo različnim predavateljem. Eden od letošnjih govorcev je bil, na primer, zgodovinar Peter Pirker s celovške univerze.

Na poti proti Peršmanovi domačiji sem razmišljal, kaj me tam čaka. Predstavljal sem si, da gre za kakšno banalnost – morda je kdo prijavil, da ljudje tam kampirajo brez dovoljenja. A resničnost je bila povsem drugačna. Ko sem prispel, je bila rahlo vzpenjajoča se gramozna pot do muzeja blokirana s policijskimi vozili, večjimi kombiji in črnimi limuzinami. Okoli hiše so, povsem pretreseni, stopali udeleženci in udeleženke kampa – se objemali, jokali, si zbegano segali v lase. Se to, kar se v tem trenutku dogaja pri Peršmanu – na tem za koroške Slovence svetem kraju spomina na žrtve nacističnega režima – lahko res dogaja? Verjamem, da so se to spraševali številni udeleženci kampa, pa tudi jaz.

Še posebej, ko je vodja policijske akcije napovedal preiskavo notranjosti Peršmanove domačije in celo zagrozil, da bodo hišo preiskali s policijskim psom. Kričanje, v ozadju ropot policijskega helikopterja, pasje lajanje, pririvanje ... Vodja akcije pa pri vhodu v muzej prime za pištolo na pasu.

Ob vsem tem mi je šla po glavi le ena misel: ali voditelji te akcije – med njimi tudi okrajni glavar, ki je bil ves čas pri celi zadevi navzoč – sploh vedo, kje se nahajajo?

Tistega dne na Peršmanovi domačiji ni šlo zgolj za racijo. Šlo je za sporočilo. Za grob vdor države na kraj, ki bi moral ostati prostor spoštovanja, učenja in spomina. Šlo je za nasilje nad dediščino upora, nad spominom na družino, ki je tu umrla pod streli nacistov.

Tisto nedeljo ni bila ranjena le pravica do mirnega zbiranja. Ranjena je bila zgodovina. Ranjena je bila prihodnost. In medtem ko so se mladi, ki so prišli poslušat predavanja o zgodovinskem spominu, držali za roke, trepetali in jokali, so uniformirani možje s pištolami korakali po dvorišču domačije, kjer so nekoč ležala trupla otrok.

Če kdo od odgovornih res ne ve, kje je bil – naj gre še enkrat k Peršmanu. V tišini. In naj posluša.

Travmatične scene

KOPRIVNA POD

PECO | Policija

je minulo nedeljo
izvedla racijo na
Peršmanovi domačiji

V nedeljo, 27. julija, okoli 11. ure se je policija pripeljala do Peršmanove domačije, kjer med 24. in 29. julijem poteka »Antifašistični tabor Koroška« z udeleženci iz Avstrije in drugih evropskih držav. Kot je potrdila tiskovna služba koroške policije, so v akciji sodelovali uslužbenci Deželnega urada za zaščito ustavne ureditve in boja proti ekstremizmu, velikovško okrajno glavarstvo, enote Zveznega urada za tužce in azil ter tri policijske patrulje iz okraja Velikovec. Udeleženka tabora Mira Gabriel je povedala: »Pravkar smo prisluhnili predavanju, ko so se pripeljali policisti, ki so izstopili iz vozil in začeli ugotavljati identitete udeleženk in udeležencev tabora.« Vodja policijske akcije je bil z Deželnega urada za zaščito ustavnega reda in boja proti ekstremizmu (Landesamt für Staatsschutz und Extremismusbekämpfung Kärnten). Na kraju dogodka za Novice ni želel komentirati intervencije in nas je napotil na tiskovni oddelk policije. Med policijsko intervencijo je nad domačijo letel helikopter, prisotnih je bilo okoli 30 policistov, tudi s policijskim psom. Zakaj? »Zaradi dinamičnega poteka intervencije smo med samo akcijo iz dokumentacijskih razlogov vpoklicali tudi policijski helikopter, vodnico policijskega psa in tri policiste enote Schnelle Interventionsgruppe (SIG),« pojasnjujejo pri policiji. Policija je pregledala tudi notranjost Peršmanove domačije, kjer so se nekateri udeleženci tabora prestrašeni skrili. Ko

so se policisti približevali glavnemu vhodu, se je pri vratih zbralo nekaj udeležencev tabora, ki so želeli stopiti s policijo v muzej. Vodja policijske akcije je začel kričati: »Polizei, treten Sie zurück! Wir benötigen weitere Einheiten im Museum!« in pri tem prijel za pištolo na pasu. Ko so policisti zaprli vrata muzeja, je bil na zunanji strani lažje poškodovan eden od udeležencev tabora. Pri preiskavi sta bila v muzeju prisotna tudi predsednik Zveze koroških partizanov Milan Wutte in odvetnik Rudi Vouk.

Strah med udeleženci

Scena je bila pretresljiva – med udeleženci tabora je vladal strah, mnogi niso mogli zadržati svojih čustev, objemali so se in jokali. Slišati je bilo lajanje policijskega psa, kričanje policistov in ogorčene odzive udeležencev. Ker identitete treh oseb niso uspeli ugotoviti oziroma te osebe niso želele razkriti svojih podatkov, jih je policija odpeljala na policijsko postajo v Železno Kaplo, kasneje pa so jih izpustili. Že

pri Peršmanu

FOTO: D. SMREČNIK (3)

Policija je preiskala tudi notranjost Peršmanove domačije. Med udeleženci tabora je vladal strah.

med intervencijo so organizatorji poklicali odvetnika Rudija Vouka, ki je »pripravljen vsakega posameznika izmed udeleženi zastopati in bo to tudi storil.« Vouk je že med potekom racije povedal, da policija akcijo utemeljuje z domnevnimi kršitvami dostojanstva, saj se na Peršmanu odvija Antifa-tabor, kjer ljudje tudi kaj popijejo in praznujejo. To naj bi po mnenju policije upravičevalo ugotavljanje identitete vseh prisotnih, saj naj bi s tem storili prekršek, zaradi katerega lahko sprožijo postopek. »Menim, da je današnja policijska akcija popoln škandal. Policija je celo grozila, da bo v poslopje poslala policijskega psa, ki bo izvohal, kje se še kdo skriva. Osebo sem nato prigovarjal posameznikom, naj se izkažejo in pridejo ven, da se akcija zaključi,« je povedal Vouk. Razlog za akcijo naj bi bil še upravni prekršek zaradi prepovedanega kampiranja na zelenici ob muzeju. Bilanca akcije po navedbah koroške policije: »62 upravnih prekrškov (kršitve spodobnosti, zakon o varstvu narave itd.), dve

kazenski ovadbi zaradi upiranja državni oblasti, 32 ugotovitev identitet in preiskavi dveh oseb.« Vouk ne razume sorazmernosti policijske intervencije pri Peršmanu: »Medtem ko imamo v Beljaku prireditve s stotisoči udeleženci, tukaj nastopijo močno oboroženi policisti – to je nesprejemljivo.«

Kdo bo odgovarjal?

»Odgovarjati mora tisti, ki je to ukazal. Zahtevali bomo politična pojasnila, tudi od predsednika Avstrije, ki je bil večkrat tukaj prisoten. Notranji minister se bo moral zagovarjati, kako je lahko prišlo do te akcije. Verjetno bo sproženih več postopkov, verjetno dva ali trije proti vsakemu od udeleženi. Za take stvari imamo očitno denar – za druge pa ne, je dejal Vouk, ki naj bi medtem vložil kazensko ovadbo proti policiji. Odprto ostaja glavno vprašanje: kdo je odredil to nesorazmerno policijsko racijo pri Peršmanu – spominskem kraju, kjer so nacisti pred 80 leti umorili dve koroškoslovenski družini: štiri odrasle in sedem otrok.

D. SMREČNIK

Mira Gabriel, udeleženka Antifašističnega tabora, v nedeljo na Peršmanovi domačiji: Ravno smo prisluhnili predavanju, ko so se nenadoma pripeljali trije avtomobili. Iz njih so izstopili policisti. Začeli smo se pogovarjati, oni pa so nam začeli navajati domnevne prekrške – med drugim, da na tem mestu ne bi smeli kampirati in da z našim antifašističnim taborom domnevno kršimo dostojanstvo Peršmanove domačije, kraja spomina. To obtožbo o »kršenju dostojanstva« so posebej poudarili, kar ocenjujemo kot izjemno predrzno in nesprejemljivo. Od začetka so si policisti prizadevali ugotoviti naše identitete. Spraševali smo jih, zakaj, saj vemo, kako potekajo tovrstne situacije, in svojih osebnih podatkov ne dajemo kar tako, če za to ni pravne osnove. Zavedamo se, kako politično motivirana je bila ta akcija – absurda po obsegu in izvedbi: veliko policistov, policijski pes, helikopter, specialne enote.

Ker se ne strinjamo s takšnim načinom ravnanja policije, takoj nismo sodelovali. Akcija je trajala več ur. Posebej travmatično in nasilno je bilo, ko so želeli vstopiti v notranjost muzeja. Mi smo ostali mirni, vendar smo se postavili pred vrata muzeja – prepričani smo, da tak vdor v prostor spomina in dostojanstva ni upravičen. Kljub naši mirni drži nas je policija z nasiljem odrinila, pri tem so vrata tako močno zaloputnili, da je bil eden od udeležencev na roki hudo poškodovan. Trenutno se ne počutimo dobro. Ta dogodek nas je močno pretresel. Za nas, pripadnike manjšin, je bil ta poseg izjemno žaljiv. Neverjetno nas žalosti in jezi, da je prišlo do tako nesorazmerne in nasilne intervencije.

Aljola iz Sankt Peterburga, ki živi v izgnanstvu na Dunaju, ker jo je v Rusiji zatiral Putinov režim: Na kampu sem kot ruska antifašistka in feministična aktivistka. Letos sodelujem že drugič. Zdi se mi izredno pomembno opozarjati na vse močnejše skrajno desne in fašistične politične sile po svetu – med njimi tudi na Putinov režim. Ogorčena sem nad vplivom, ki ga ima Putinova oblast v Avstriji, in nad tem, kako močno podpira skrajno desne in neonacistične stranke po Evropi. Putin bi bil verjetno navdušen, če bi izvedel za današnjo policijsko intervencijo tukaj. V Rusiji sem večkrat doživela brutalno policijsko nasilje in motenje dogodkov. Menim, da gre tudi danes za hudo kršitev človekovih pravic – policijsko ravnanje na tem spominskem kraju pomeni motenje tabora, kjer se udeleženci učijo o zgodovini fašizma, upora in antifaašizma. Da se je to zgodilo prav pri Peršmanu, kjer se spominjamo nacističnega pokola, je še toliko huje. Ta akcija je sramota za avstrijsko policijo. Policisti, ki so pri tem sodelovali, bi se morali sramovati. Gre za zgodovinski dogodek – imena in obraze tistih, ki so ga povzročili, ne bodo pozabljeni.

Danilo Prušnik, potomec izgnane družine, sin partizana Karla Prušnika-Gašperja in podpredsednik Zveze koroških partizanov:

Ko slišim in berem poročila, kaj si je privoščila policija v nedeljo, 27. julija 2025 pri Peršmanovem muzeju, ostajam brez besed in se tresem po celem telesu.

Podobno je moralo biti pri aretacijah in izselitvi slovenskih družin leta 1942. Tudi moji stari starši in brat Vladimir so bili aretirani in izseljeni, moj oče je srečno ušel po aretaciji in se pridružil uporniškem gibanju.

Ali želi policija in glavarstvo s to grozodejno akcijo izražati, da je usmerjena k neofašizmu, nedemokraciji, k nezaupanju do koroških Slovencev in k nezaupanju do vseh tistih upornikov partizanov, na katere se je Avstrija po Moskoviški deklaraciji iz leta 1943 sklicevala, ko je morala dokazati svoj prispevek upora proti nacionalsocialističnemu okupatorju? Ali želijo policija in zastopniki okrajnega glavarstva z napadalno akcijo ustrahovati potomce, med katere štejem tudi jaz?

Obsojam policijsko akcijo in pričakujem jasno opravičilo vseh odgovornih in merodajnih, tudi najvišjih političnih organov. Ta akcija je velika sramota za Koroško in Avstrijo – in to 80 let po koncu 2. svetovne vojne in 70 let po podpisu Avstrijske državne pogodbe!

Bernard Sadovnik, potomec pri Peršmanu ubitih članov družine Sadovnik poziva zvezno vlado, da naj razjasni akcijo: Srh me je spreletel, ko sem bil o tem obveščen. Ostal sem brez besed. In še vedno sem. Ko sem danes prispel na Peršmanov dom, so mi po licih tekale solze. Je bilo res treba, da se ta poseg izvede na tako nesenzibilen način?

Je bil v tej obliki sploh upravičen? In to vse 80 let po pokolu na Peršmanovem domu!

Kot potomec na Peršmanovem domu umorjene družine Sadovnik in kot nekdo, ki že vrsto let skupaj z najvišjimi političnimi predstavnicami in predstavniki republike sooblikuje spominska obeležja, dojemam ta poseg zaradi domnevnih upravnih prekrškov kot nesorazmeren, nespoštljiv in ponovno travmatizirajoč. Takšno ravnanje odpira stare rane. Omaja moje zaupanje – ne le v senzibilnost državnih organov, temveč tudi v iskrenost spominjanja na zločine nacionalsocializma.

Travma je globoko zasidrana. Do tretje generacije potomci trpijo zaradi strahov in občutkov manjvrednosti. Veliko jih o tem sploh ne govori. Nihče si ne more predstavljati, kaj takšen dogodek v nas, potomcih, sproži. Zato je dostojno spominjanje še toliko pomembnejše – skupaj z jasnim in vidnim priznanjem Republike uporu koroških Slovencev in Slovencev, ki je še vedno v veliki meri izrinjen iz kolektivnega spomina družbe.

Z vso odločnostjo vas pozivam: Razjasnite to akcijo v celoti in na pregleden način, z vsemi njenimi ozadji in razlogi. Pojasnite, kako je lahko prišlo do tako obsežnega posega na kraju spomina. Z globoko prizadetostjo, a tudi z zaupanjem v vašo odgovornost za to državo.

Travma, jeza in zah

KOPRIVNA POD PECO | Policijska akcija na Peršmanovi domačiji 27. julija 2025 je sprožila val ogorčenja v vrstah koroških Slovencev, civilne družbe in političnih predstavnikov. Odzivi poudarjajo nesorazmernost ukrepa, pomanjkanje spoštovanja do zgodovinskega kraja in ponovno travmatiziranje potomcev.

Milan Wutte, predsednik Zveze koroških partizanov: Brez odpora naših prednic in prednikov proti nacističnemu režimu bi ne bilo suverene Avstrije, kot jo poznamo danes. Kot Zveza koroških partizanov smo zgroženi nad današnjim ravnanjem organov oblasti. Mirni izobraževalni dogodki, ki jih v veliki meri soustvarjajo mladi, so že dolgo sestavni del zgodovine našega muzeja. Takšen poseg na zgodovinsko tako pomembnem kraju je nesprejemljiv.

Državna poslanka Zelenih Olga Voglauer zahteva od deželnega glavarja Kaiserja jasno stališče: Kje so besede opravičila mladim, pričam časa, potomcem žrtev in muzeju Peršman? Kje je politična odgovornost za nespoštljiv odnos do protifašistične dediščine?

Treba je razložiti, na kakšen način je bilo mogoče takšno obsežno akcijo sploh zahtevati prek okrajnega glavarstva Velikovec. Zahtevamo tudi kadrovske posledice in popolno preiskavo s strani notranjega ministrstva in dežele Koroške.

Nadaljnji odzivi

Še več odzivov na policijsko racijo pri Peršmanu najdete na spletni strani Novic: novice.at/persman25odzivi

< NOVICE | MULTIMEDIA

05

ŠTEV. 30 | 1. AVGUST 2025 | NOVICE

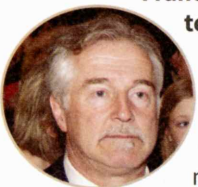

FOTO: DAMJAN SMREČNIK

teve po pojasnilih

Eva Hartmann, podpredsednica Društva Peršman. Društvo upravlja muzej pri Peršmanu: V zadnjih letih smo vzpostavili kvaliteten izobraževalni program za široko javnost, da bi pomembnim temam našega muzeja namenili več pozornosti. Redno nas obiskujejo šole, učitelji in učiteljice, zainteresirani za zgodovino in turisti, ki zelo cenijo naše delo. Da je to pomembno delo spomina in zgodovinskega opominjanja 80 let po koncu druge svetovne vojne še vedno tarča takšnih poskusov kriminalizacije, je globoko zaskrbljujoče.

Franc Jožef Smrtnik, deželnozborski poslanec Team Kärnten in podžupan Železne Kaple: Treba je razjasniti, kakšen vpliv sta imeli dežela in zlasti okrajno glavarstvo v tem primeru ter kakšno je bilo natančno ozadje. Peršmanova domačija je zgodovinsko gledano kraj velikega pomena in izjemne občutljivosti. Vsako obliko nasilja ali podobnih ravnanj je treba odločno zavrniti. Če se izkaže, da je bil poseg povsem pretiran in v tej obliki neupravičen, morajo odgovorni nositi posledice.

Matej Arčon, podpredsednik vlade in minister za Slovence v zamejstvu in po svetu: To, da na študentski kamp pride tri-deset specialcev s policijskimi psi, helikopterjem in dro-ni zaradi suma upravnih prekrškov, vzbuja resen dvom v sorazmernost policijskega posredovanja. Vlada od-ločno podpira pozive koroških Slovencev zveznim in deželnim oblastem, da se temeljito preiščejo in pojas-nijo okoliščine in ozadja policijske akcije. Izkoristili bomo vse diplomatske kanale, da zahtevamo transparentne in jasne od-govore.

Valentin Inzko, predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev: V narodnostnih krogih se 80 let po koncu vojne ponekod govori o ponovni travmatizaciji manjši-ne, zlasti med tistimi, ki so preživeli deportaci-jo iz leta 1942. Zato bi bilo še toliko bolj po-membno pravočasno ugotoviti, kdo je vložil obtožnico za to drago operacijo in s kakšni-mi motivi. Zahtevam, da notranji minister Karner hitro razkrije, kdo je naročil policijsko intervencijo pri Peršmanu.

Deželni glavar Peter Kaiser je vabil 30. junija na okrog-lo mizo s predstavniki muzeja, okrajnim gla-varstvom, občino in predstavniki koroškega deželnega urada za zaščito ustavnega reda in boja proti ekstremizmu: Če se vsi nosil-ci odgovornosti zavedajo razsežnosti in čez-mejnih posledic dogodkov na kraju, ki je zara-di svoje zgodovine še posebej občutljiv, potem je lahko in mora biti temeljita, pregledna obrav-nava v obliki neomejene preiskave, ki zajema vse vpletene.

Andreas Babler, podkancler Avstrije: Skupaj z državnim sekretarjem za varstvo ustave Jörgom Leichtfrie-dom sem odredil popolno in pregledno razja-snitev policijske intervencije na Peršmanov-em domu. S strani notranjega ministrstva bo izvedena večstrokovna analiza vseh poli-cijskih ukrepov na Peršmanovem domu. Šok prizadetih zaradi ostre policijske akcije de-lim. Želim poudariti: Republika Avstrija stoji za tem spominskim krajem. Ne obračamo se stran, tem-več gledamo natančno. Zavezani smo žrtvam in odporu pro-ti nacizmu.

Gabriel Hribar, predsednik Enotne liste: Takšna obsežna akcija v nedeljo zahteva načrtova-nje in je zato po mnenju Enotne liste namenska akcija, ki ima ogromen potencial, da ponov-no prinese nemir v našo deželo. Kot politično dejavna organizacija narodne skupnosti smo globoko pretreseni nad takšnim ravnanjem državne oblasti in pozivamo notranjega mini-stra, naj razkrije ozadje te akcije in v prihodnje pod vsemi pogoji prepreči takšne akcije.

 CELOVEC

Protest pred deželno vlado

Koordinacijska skupina Društva Peršman, Zveze koroških partizanov ter Kluba slovenskih študentk*študentov na Du-naju sporoča, da bodo kot organizatorji tabora, ki ga je poli-cija nezakonito prekinila, v petek, 1. avgusta 2025, ob 16. uri organizirali protest pred deželno vlado na Arnulfplatzu v Ce-lovcu. Zahtevajo prenehanje kriminalizacije antifašističnega izobraževanja, popolno razjasnitev policijskega posega ter disciplinske ukrepe zoper odgovorne.

Na poti spomina in solidarnosti

SPOMINSKI POHOD NA KOMLJU |

Padlim borcem so se spominjali letoš že šestinštiridesetič.

Komelj V nedeljo, 20. avgusta, sta Zveza koroških partizanov (ZKP) in SPD »Edinost« iz Pliberka pripravili 46. pohod na Komelj v spomin na padle borce Domnove čete ter Jurija Bojanoviča in Lipeja Kolenika-Stanka. Udeleženci so se poklonili tudi na pokopališču v Nonči vasi. Osrednja slovesnost pri spomeniku pri Cimprcu je potekala ob spremljavi MoPZ Foltej Hartman. Slavnostna govornica Ana Grilc je opozorila

na nevarnosti sodobnih političnih zasukov in pozvala k ohranjanju spomina: »Zgodovina skupnosti ljudi povezuje. Prikliče nam pred oči, kaj smo dosegli, kaj smo pretrpeli in za kaj smo se skupaj borili.« Spomnila je na brutalnost nacističnega napada na Domnovo četo leta 1944 ter podčrtala posledice današnje asimilacijske politike: »Konec koncev je rezultat prisilne asimilacije isti kot rezultat fizičnega nasilja: uničenje naše skupnosti.« Grilc je poudarila, da je dediščina partizanskega boja več kot odpor, je tudi prizadevanje za pravičnost in enakopravnost. Zbrane je pozvala k solidarnosti: »Manjšinska vprašanja se nikoli ne bodo rešila z izničenjem manjšin.«

Mojca Koletnik in slavnostna govornica Ana Grilc. Na Komlju pri Pliberku so se šestinštiridesetič poklonili padlim borcem Domnove čete ter spomину na Jurija Bojanoviča in Lipeja Kolenika-Stanka.